

Innspill til Faglig råd for Lærerutdanning 2025 om én felles rammeplan for lærerutdanningene

Institutt for samiske lærerutdanninger (ISL) ved Sámi allaskuvla / Samisk høgskole sender sitt første innspill til rammeplanarbeidet *Faglig råd for Lærerutdanning 2025*. Sámi allaskuvla har fulgt rammeplanforskrifter siden 2010 for de samiske grunnskolelærerutdanningene 1-7 og 5-10, og siden 2013 for samisk barnehagelærerutdanning.

Bakgrunn for arbeidet om én felles rammeplan for lærerutdanningene

Bakgrunnen er at Kunnskapsdepartementet har gitt Faglig råd for Lærerutdanning (FRLU) i oppdrag å utarbeide én felles rammeplan som skal erstatte de nåværende åtte rammeplanene for ordinær lærerutdanning. Senere i år vil departementet opprette en egen gruppe som skal utarbeide forslag til en samlet rammeplan for de samiske lærerutdanningene som i dag består av tre forskjellige rammeplaner. Arbeidet vil ta utgangspunkt i strukturen og hovedinnholdet fra rammeplanen for de ordinære utdanningene. For å sikre tilstrekkelig kunnskap om situasjonen, behovene og utfordringene i samiske områder, er det en forventning fra Kunnskapsdepartementet at FRLU henter inn synspunkter fra relevante samiske miljøer innen barnehage-, skole- og kommunesektoren.

Instituttet er glad for at FRLU har valgt en inkluderende prosess med ulike aktører, og den informasjon som ble gitt *Nasjonal forum for samiske språk og kultur* 24. april i Tromsø.

Hurtig arbeidende rammeplanutvalg

Kunnskapsdepartementet oppnevnte i 2023 et hurtigarbeidende rammeplanutvalg ([link](#)) som ga anbefaling om forenklinger i eksisterende forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning. Ledelse og sekretariat var lagt til UiT. Samisk høgskole deltok i arbeid gjennom dekan ved Institutt for samiske lærerutdanninger. Samisk høgskole er godt fornøyd med denne delen av prosessen som ga forenklinger av rammeplanene for lærerutdanningene.

Ekspertgruppe om styring av lærerutdanning

Kunnskapsdepartementet oppnevnte i september 2023 en ekspertgruppe om styring av lærerutdanning ([link](#)), som fikk i oppgave å gi råd om hvordan overordnet styring av norsk lærerutdanning bør gjøres. Ekspertgruppen leverte i juni 2024 sluttrapporten *Én felles rammeplan Overordnet styring av lærerutdanningene* ([link](#))

I ekspertgruppens sluttrapport er de samiske lærerutdanningene nevnt i kapittelet om historisk perspektiv i rammeplanutviklingen, men sluttrapporten sier ingenting om hvordan det samiske grunnlaget skal ivaretas i samisk lærerutdanning på et overordnet nivå. Samisk høgskole var ikke fornøyd med ekspertgruppens arbeid om samiske lærerutdanninger og formidlet dette tydelig til både Kunnskapsdepartementet og Sametinget.

Det er tidligere gjort omfattende arbeid fra samisk hold for å utvikle rammeplaner med samisk innhold. Dette arbeidet kunne i større grad vært synliggjort i ekspertutvalgets arbeid dersom utredningen *NOU 2000:3 Samisk lærerutdanning – mellom ulike kunnskapstradisjoner* ([lenke](#)) hadde vært inkludert i kunnskapsgrunnlaget for ekspertgruppens sluttrapport. Det er beklagelig at denne sentrale utredningen fra 2000 ikke ble benyttet i rapporten. Også Hoëm-utredningene om samisk lærerutdanning fra 1973 (Hoëm I-utvalget) og 1982 (Hoëm II-utvalget) kunne også vært et bidrag.

Samiske lærerutdanninger

Samiske lærerutdanninger bygger på samiske språk, samisk kultur og samfunn. De har også et allsamiske perspektiv (som også inkluderer et nordisk perspektiv) og urfolksperspektivet, i tillegg til det nasjonale perspektivet. Selve utgangspunktet for utdanningene er faktisk bruk av samiske språk, kultur og samfunnsliv for all utdanning, og forbereder for en samiskspråklig praksis i skole og barnehage.

De samiske lærerutdanningene forbereder og kvalifiserer studentene for jobb som lærer i alle tre land, både Norge, Sverige og Finland, der de norske lærerutdanningene i hovedsak bare forbereder for læreryrket i Norge. Dette innebærer blant annet at studentene ved samisk lærerutdanning også har praksis i alle de tre landene.

Samisk høgskole tilbyr i dag SBLU, SGLU 1-7 og SGLU5-10. Instituttet arbeider for at Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) skal startes igjen. PPU har i dag ikke en egen samisk rammeplanforskrift. Med en overordnet rammeplan for all samisk lærerutdanning, vil også denne og andre lærerutdanninger, som i dag ikke har egen samisk rammeplan, inkluderes.

Samisk høgskole ønsker fleksibilitet mellom Grunnskolelærerutdanningene 1-7 og 5-10 enn i dag. Instituttleder og mange i fagmiljøet ønsker Samisk grunnskolelærer 1-10. Dette vil være en bedre løsning for både høgskolen og samisk samfunn.

Det samiske samfunnet og samiske barn og unge må sikres tilgang til kyndige samiskspråklige lærere gjennom samiskspråklige lærerutdanninger, og etter- og videreutdanninger som baserer på samisk kultur og samisk samfunnsliv. Vi ønsker også større grad av fleksibilitet for å videreutvikle samiske lærerutdanninger ut fra det allsamiske, det nordiske og urfolksperspektivet.

Én felles rammeplan for lærerutdanningene

For ISL er det viktig at prinsippet og innholdet at samiske innholdet ikke svekkes på nasjonalt eller nordisk nivå. Vi mener at de samiske perspektivene skal videreutvikles og styrkes.

Våre anbefalinger til Faglig råd for Lærerutdanning 2025 er følgende:

- Videreføring at rammeplanen skal ha et tydelig samisk innhold
- Det samisk innhold i lærerutdanningene bør være i den konteksten at det er et mangfold av ulike målgrupper i barnehage og skole, for eksempel (1) alle barn og unge skal ha kunnskap om det samiske etter Fagfornyelsen og Rammeplan for barnehagen, (2) samiske barn i «norske» skoler og barnehager som har et samiskspråklig tilbud, (3) samiske barn i «norske» skoler og barnehager uten et samiskspråklig tilbud, (4) samiske barn og unge i samiske klasser i norske skoler og samiske avdelinger i norske barnehager, (5) samiske barn og unge i samiske barnehager og skoler
- Legge til rette for at enkelte høgskoler og universitet kan legge om til grunnskolelærerutdanning 1-10
- Legge til rette for økt fleksibilitet i PPU utdanningene og at det kan være mulig å sette sammen PPU-Y og PPU-A til en felles PPU
- Legge til rette for at det skal bli lettere for GLU og BLU å samarbeide og samkjøre deler av utdanningene
- Legge til rette for økt mobilitet både innad i utdanningene, og mellom ulike lærerutdanninger og lærerutdanningsinstitusjoner
- Legge til rette for at det blir lettere å ta enkeltfag mellom ulike lærersted sånn at ulike lærersted i større grad kan spesialisere seg som tilbydere av fag til andre institusjoner. Dette gjør det lettere å bygge større fagmiljøer og gjennomføre utviklings- og forskningsarbeid
- Et nordisk perspektiv i lærerutdanningene og et samarbeid over landegrensene mellom Norge, Sverige, Finland, Danmark og Island, og selvstyrte områdene Grønland, Færøyene og Åland.
- Et arktisk perspektiv der Norden er en del av det sirkumpolare området som omfavner både stater, ulike folk og natur.
- Presisjon i begreper som brukes i rammeplanen.